

Oblivioni detur manus dextera mea, si non meminero Tui ... száradjon el életünk, kultúránk, ha megfeledkeznénk rólad! Nem feledni téged, hanem emlékezni rólad s lelkesülni akarunk érted. Hiszen belőled élünk.

Igen, Krisztusból élünk! Kultúránknak alapjai, nagy gondolataink s eszméink eddig mind Tőle vannak. S nemcsak a gondolatot s az eszmét vettük az Úrtól, hanem az erőt hozzá, hogy a szerint éljünk s tegyünk.”

A cikk írója: Varga Péterné/ Pável Márta, katolikus hittanár, az AQUILA Párt elnöke, 25 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője. Két könyve jelent meg (Akinek füle van a hallásra, az hallja meg, valamint A misztikus teológia alapjai) és egy Hazafelé címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu valamint a <http://www.sasmarta.eoldal.hu> oldalon.

Marton Janka

*„Ha Isten a tiéd, semmid nem hiányzik:
Isten egyedül elég!” (Nagy Szent Teréz)*

*„Isten, én Istenem, mert te az enyém vagy,
semmim sem hiányzik.” (Nagy Szent Gertrúd)*

**Párhuzamok Avilai Szent Teréz és Helftai
Szent Gertrúd misztikájában**

1. rész: *Libertas cordis* - A szív szabadsága

Avilai Nagy Szent Teréz misztikájának évtizedek óta mély tisztelői vagyunk, a Túllépés több számában születtek is már írások, melyeket ez ihletett. Ám Helftai Szent Gertrúd lelkiségének hasonlóságát ahhoz a lelki úthoz, melyen Isten minket Teréz által is vezet, csak a napokban ismertük fel. Oka lehet ennek az is, hogy a helftai zárdában egy korban élő, Istennel belső párbeszédet folytató női szenteket – Szent Gertrúd, Hackeborni Szent Mechtild és Magdeburgi Szent Mechtild - inkább együtt, egymáshoz viszonyítva szokták bemutatni. Szent Teréz és Gertrúd lelki élete azonban olyan sok párhuzamot hordoz, mintha ugyanannak a bűvópatakknak ágai bukkannának fel évszázadok távlatában. Céлом ezeknek a hasonlóságoknak a bemutatása, melyet sok idézettel tudok megtenni. Együtt olvasva e két szentet még erősebben izzik fel

számunkra az a láng, az a mindent megelőző Istenszeretet, mely mindkettejüknek sajátja.

Az ember annyi féle igába hajtja itt a földön a szívét. Szeretetet koldulunk, miközben magunk is szűkmarkúak vagyunk az adásban. Porban vonszoljuk, sárral fedjük el szívünk kincseit. Szent Teréz és Gertrúd megmutatják nekünk a szívnek a Végtelen Úrban való szabadságát, a szeretet nemes, Istenhez emelt értelmét, arra hívnak, hogy rázzuk le lelkünkéről a földi port és kötelezzük el magunkat az egyetlen Valóságnak.

Társalgás Istennel

Teréz (15015-1582, Spanyolország), kinek édesanyja tizenhárom éves korában meghalt és Gertrúd (1256-1302, Helfta), ki árvaságra jutva öt évesen zárdai nevelésbe került egyaránt Szűz Máriához fordultak segítségért már gyermekkorukban, hogy lelki édesanyjuk ő legyen. Felnőve pedig mindketten a belső ima, az Istennel való belső lelki társalgás kegyelmét élhették meg, mely nem csak egy-egy látomásra korlátozódott, hanem idővel minden pillanatukat átszötte, olyan alapállapottá válva, ahol a lélek már olyannyira egy az Úrral, hogy létezése már nem is lehetséges rajta kívül. A fordulópontonról, mely után a zárdai tiszta, Istennek szentelt élet Istenben feloldódó életté vált, így vallanak:

Sz. Teréz: *„Lehetetlen volt abban kételkednem, hogy Ő bennem van, és én elmerülök Benne.”* „Az, amit addig éltem, az én életem volt. Az pedig, ami ekkor kezdődött, Isten élete bennem.”⁷

Sz. Gertrud: *„Ne félj! Meg akarlak menteni és szabaddá akarlak tenni. Te mindezideig ellenségeimmel együtt a föld porát etted, és a föld töviseiből szívtaál magadba néhány csepp mézet. Jöjj hozzám, én isteni erőmmel akarlak megitatni téged.”* Az Úr és Gertrúd között azonban egy sűrű túskebokor állt. Ő félrehajtotta, és Gertrúd meglátta egészen közélről szent kezének sebeit, amelyek úgy ragyogtak, mint a drágakövek. És akkor az Fiú kézen fogta őt.⁸

Ettől kezdve életük állandó Istennel való együttlétben telt. Egyiküknek sem volt ezután olyan lelki szárazsága, melyben ezt a kapcsolatot elvesztették volna, az Úrnak olyan társai lettek, akik nem hagyták már el Őt. Bár mindketten betegesek voltak, sem a szenvedés, sem a világban való foglalatosságok nem tudták már megingatni azt a szilárd alapot, melyben Isten az, aki van, akit a mulandó dolgok már nem tudnak elfedni vagy elfeledtetni.

7

⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Getr%C3%BAd

Kötelező írniuk

A belső ima tehát nem jelentett elzárkózott életformát, sőt. Teréz és Gertrúd egyaránt tevékeny életet éltek. Teréz megreformálta a karmelita rendet és számos kolostort alapított Isten utasítására, Gertrúd pedig a hozzá látogatókat lelki tanácsokkal és útmutatásokkal látta el, a kolostor felvirágoztatásának tevékeny résztvevője volt. Tehát a kapott kegyelmeket egyikük sem tarthatta meg magának, hanem kamatoztatniuk kellett azt a lelkek megmentésére. Mindemellett le is kellett írniuk, amit megéltek, lelki életük lenyomatát kellett hagyniuk az utókorra.

Avilai Szent Terézt gyóntatói készítették arra, hogy leírja önéletrajzát és lelki útmutatásait apácáinak, bár sokszor hivatkozott arra, hogy nem könnyű megfogalmazni a lelki dolgokat, ám Isten is folyamatosan írásra készítette. *„Bañez Domokos atya, praesentatus, a Szent Domonkos-rend tagja, jelenlegi gyóntatóm, felhatalmazott arra, hogy írjak meg egynémely, az imádságra vonatkozó dolgot (...), Eről a felhatalmazásról tudomást szereztek ennek az ávilai Szent József-kolostornak nővérei*

*s azóta folyton zaklattak, hogy írjak számukra valamit. Végre is engednem kellett (...)*Az Úr majd megsúgja nekem, én pedig tovább adom nekik.”⁹

Sz. Gertrúd: *„Mivel írásomat nagyon haszontalannak tartottam, azért folytatását egészen a szerit kereszt fölmagasztaltatásának ünnepéig halogattam. Ezen a napon az Úr - míg a szentmise közben más áhítatgyakorlatokba merültem, - lelkemet a következő igéssel vezette vissza: 'Tudd meg, hogy tested börtönéből mindaddig ki nem szabadulsz. míg tartozásod az utolsó fillérig meg nem fizeted!' Miközben azon jártattam elmémet, hogy minden rám bízott titkot, ha nem is írásban, de szóban embertársaim javára fordítsak, az Úr éppen azt az ígét juttatta eszembe, amelyet ugyanazon az éjszakán hallottam a zsolozsmában: 'Ha az Úr csak kortársainak szánta volna tanítását, akkor szóban hagyta volna ránk, nem írásban; de sokunk üdvére minden ígéje írásban is reánk maradt.' Még*

---

⁹ Avilai Szent Teréz: A tökéletesség útja. Ford. Szeghy Ernő. Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T. 1923.

*hozzátette: Isteni jóságomnak ellentmondás nélkül való erős bizonyosságát akarom adni írásaiban. azokban a végső időkben, amikor sokakkal szándékozom jót tenni."*¹⁰

Jegyesség Krisztussal

Az Úrral való belső élet kiteljesedése és a Neki való teljes engedelmesség, mely itt már nem az akarat megtöréséről szól, hanem az Isteni akarttal való együtt rezdülésről olyan fokra ért mindkettőjüknél, ahol a lélek már nem külön van Urától, hanem egyesül vele. A Krisztussal való jegyesség mindkettejüknél kifejezi azt az elszakíthatatlan köteléket és mérték nélküli odaadást, mely minden emberi kapcsolathoz közelebb és tartósabb, melyben már nincs különlet. *„Gertrud nekem annyi, mintha kezem, szemem, nyelvem volna, vele kedvem szerint rendelkezem, anélkül, hogy ő kívánságaimmal bármi módon is ellenkezne.”*¹¹

Sz. Gertrúd: Aztán „lehajolt hozzá a Magasságbelinek Fia, a dicsőség királya, szívére vonta kimondhatatlan kegyességgel az ő jegyesét; magába szívta isteni erővel jegyesének lelkét, mint ahogy a déli nap melege felszívja, felemészti a harmatcseppet” „Így jutott el a hosszú röpülésben fáradt galamb – a bűnös föld vizei felett – a béke olajágával égi Jegyese szívének menedéketadó hajlékába” „Ezután a lélek, Krisztus hűségese, egészen Istennek szenteli, ajánlja magát; eljegyzi magát egyedüli választottjával, készen arra, hogy szüzességét Krisztusnak híven megőrzi; hozzá, égi Jegyeséhez rendületlen kitartással hű marad a tisztaság vagy szüzesség megőrzésével; tiszta szívvel, tiszta testtel, legbensőbb szeretettel ragaszkodik hozzá, és teremtett dolgok szeretetével nem válik hozzá hűtlenné.”¹²

Sz. Teréz: „Így azután megtörténik a találkozás, amelyben az Úr a lelket teljesen önmagához bilincseli. Helyesen nevezhetjük ezt pusztán találkozásnak, mert nagyon rövid ideig tart. Itt már nem arról van szó, hogy létrejön-e a frigy, vagy sem; -- mert az már el van határozva - hanem a lélek titokzatos módon meglátja azt, akivel frigyre kell lépnie. Érzékei és lelki tehetségei révén ezer év alatt sem volna képes úgy megérteni azt, amit ott néhány rövidke perc alatt belát. A Jegyes Istennek mindenható Fia lévén, ez egyszeri látogatás alatt is a lelket, hogy úgy mondjam, sokkal méltóbbá

---

¹⁰Szent Gertrúd írásaiból: Az Isteni Szív megsebzettje. Ford. Ágoston Júlián. http://epa.oszk.hu/02900/02970/00121/pdf/EPA02970_vigilia_1950_01_33-38.pdf

¹¹ Prohászka Ottokár. Élő vizek forrása. <http://www.ppek.hu/k24.htm>

¹² Nagy Szent Gertrúd Lelki gyakorlatai. Előszó Dr. Kühár Flóris O. S. B. Szent István Társulat, Budapest, 1926.

teszi kezére. A lélek ugyanis oly szerelemre gyullad, hogy a maga részéről mindent megtesz, nehogy ez az isteni eljegyzés meghiúsuljon.”¹³

Ékszer

Nagyon szép lelki ajándék mindkettejükénél, ahogy szolgálataikért „cserébe” az Úr megajándékozza őket égi ékszerekkel.

Sz. Teréz: „Miasszonyunk megfogja a kezeimet, s azt mondja nekem, - hogy nagy örömet szerzek neki azzal, hogy szolgálom a dicső Szent Józsefet; hogy a kolostorra vonatkozó terveim meg fognak valósulni; hogy benne híven fognak szolgálni az Úrnak, és nekik kettőjüknek, ne féljek attól, hogy e tekintetben valaha lazulás álljon be, mert bár a joghatóság, amely alá kerülünk, nincs is ínyemre, ők majd gondunkat fogják viselni. Az ő Szent Fia különben is megígérte már, hogy velünk fog lakni. Annak jeléül pedig, hogy ez mind igazán így lesz, ajándéku adja nekem ezt az ékszert. - Azt láttam ugyanis, hogy egy nagyon szép arany nyakéket tesz a nyakamra, amelyen igen értékes kereszt függött. Ez az arany, és ezek a drágakövek annyira különböznek a földiektől, hogy nem lehet őket egy napon említeni sem. Ezeknek a szépsége teljesen elűt mindattól, amit idelent el tudunk képzelni.”¹⁴

Sz. Gertrúdnak Karácsony idején a Szűzanya átadta neki a Gyermekek Jézust, hogy a szívében mint jászolban őrizze őt. Az Úr hét különleges kegyelmi ajándékot ígért neki, s ennek jeleként egyszerre hét aranygyűrű ragyogott a kezén.

Pecsét

Ahogy az ékszer ugyanakkor egyfajta zálog is, ám Isten nem elégzik meg ennyivel, Magát, mint kitörölhetetlen pecsétet nyomja a lélekre.

„Ebből az egyesülésből a lélek, anélkül hogy megértené, miként történt, úgy távozik, mintha Isten egy titkos pecsétet ütött volna rá. Úgy is viseli magát az egyesülés idején, mint a viasz a pecsétnyomó alatt. Értem, hogy nem ő maga jelzi meg magát, hanem más üti rá a pecsétet; ő nem tesz mást, mint hogy átengedi magát; sőt még azt a puhaságot, amely a megpecsételést lehetővé teszi, még azt sem köszöni önmagának. Az egyetlen dolog, amit tesz az, hogy nyugodtan marad és nem ellenkezik. Én jó Istenem, itt is minden a Te költségedre megy! Csak azt az egyet kívánod, hogy akaratunkat átengedjük neked s hogy a viasz ne álljon ellent.”¹⁵

---

¹³ Avilai Szent Teréz: Önéletrajz

¹⁴ uo.

¹⁵ A. Szent Teréz: Belső várkastély

„Láttam Jézus szívét mint sugárzó napot” – és később elbeszéli: „Arra kért az Úr, hogy ajándékozzam néki a szívemet. És én könnyörögtem, hogy vegye el. Kivette, az övébe tette, és láttam, hogy mint valami port, a lángok elöntötték és egészen fölemésztették. Aztán újra elővette a szívemet, mely most lobogó lánghoz hasonlított és visszaadta nekem. Míg testembe mélyesztette, így szólt hozzám: Nézd szerelmesem, ez legyen az én szeretetem záloga: E szeretetnek parányi szikráját tettem a szívedbe, hogy emésszen életed utolsó pillanatáig”.

Szív megsebzése

Avilai Szent Teréz szívének átszúrásához hasonlóan Gertrúd szívét is megsebezte Isten, abban el nem múló szeretetet táplálva. Az alábbi szentképek mintha ugyanarról a személyről készültek volna.

„Mikor az életadó szentség vétele után csöndes imádkozó helyemre visszatértem, úgy tetszett, mintha egy festett feszület jobb oldalsebéből nyílhegyes napsugár törne elő. Ez először megnyúlt, aztán összehúzódott, majd megint felém nyúlt s szívemet egy darabig szelíden magához

vonta.”¹⁶ (Sz. Gertrúd) „Az Úr rávéste Gertrud szívére öt szent sebének jelét, melyek égő, fájdalmas vágyódással töltötték meg, hogy „feloszoljon és Krisztussal egyesüljön”. Szeretetének jeléül az Úr átadta Gertrudnak saját Szívét és megsebezte őt szeretetének nyílával.”¹⁷

„Egy angyalt láttam a baloldalamon, testi alakban (...) Ez egy nagy arany dárdát tartott a kezében, amelynek csúcsa, úgy láttam, kissé tüzes volt. Úgy tűnt föl előttem, hogy többször beledöfte a szívembe, úgyhogy egészen keresztül hatolt a belső szerveimen, s mikor visszahúzta, úgy éreztem, mintha azokat magával rántaná, engem pedig nagy szeretetre gyullasztott Isten iránt.”¹⁸ (Sz. Teréz) Úr, a Király – azt tesz vele, amit akar

¹⁶ uo. Vigilia

¹⁷ Nagy Szent Gertrúd Lelki gyakorlatai.

¹⁸ Önéletrajz. 29. fejezet

Teréz és Gertrúd sem ellenkezik, nem áll ellent Isten mérhetetlen kegyelmeinek. Bár mindketten újra és újra felemlegetik saját gyarlóságukat és méltatlanságukat, arra tanítják az apácákat, hogy fogadják el Isten tetteit, hisz Ő a királyunk, s amit ad, alázatlanul nem elfogadni.

Sz. Gertrúd: „Ha a Nagykirály éreztetni akarja velem, nyomorult szegénnyel, az ő kegyét; ha irgalmasságának mértéke szerint akar velem bánni – végtelen kegyessége szerint – ez egyedül jóságos, kegyes akaratán múlik. Tulajdona vagyok; testem-lelkem az ő kezében. Tegyen velem, ahogy kegyelmének tetszik.”

Sz. Teréz: „Ő Szent Felsége jobban tudja, mint mi, hogy mi válik javunkra. Nem a mi dolgunk Neki megmondani, hogy mit adjon. Mert, ha megtennénk, joggal odamondhatná nekünk, hogy nem tudjuk, mit kérünk. Ne felejtsetek el egy pillanatra sem, hogy mi a legfontosabb: az tudniillik, hogy aki imádságos életre adja magát, annak az legyen a fő vágya, azon dolgozzék, arra határozza el magát és azért tegyen meg mindent, hogy saját akaratát tökéletes összhangzásba hozza Isten akaratával. Legyetek arról meggyőződve, hogy ebben áll a legnagyobb tökéletesség, amelyet a lelki élet útján elérhetünk.”

Mindketten arra biztatnak, adjuk oda az Úrnak magunkat és tegyük meg azt, ami tőlünk telik, Ő majd kipótolja végtelen szeretetével azt, ami belőlünk hiányzik.

Sz. Gertrúd: „Ismeri az emberi gyarlóságot és állhatatlanságot. Kimondhatatlan vágyódással várja és óhajtja, hogy ha nem is szóval, de legalább valami jellel bizd reá mindannak a pótlását, amit magad nem tudsz tökéletesen elvégezni. Hisz Szívem mindenható erejével minden nehézség nélkül megtehetem, bölcsességem a módját is megtalálja; lényegemből folyó jóságos szeretetem pedig örömmel meg akarja tenni.”

A következő részben az életük gyakorlati részében megmutatkozó hasonlóságokat fogom vizsgálni, ahogy például mindketten beszélgettek a megholtakkal illetve szentekkel; a mindkettejükre jellemző vidámságot; a teológiai és gyakorlati kérdésekre is kiterjedő tanácsadást a hozzájuk forduló mindenféle rangú embereknek.

Zárszóként álljon itt Szent Teréz és Gertrúd egy-egy legismertebb imája, mely szintén megmutatja lelki világuk erős hasonlatosságát:
Szent Gertrúd:

„Isten, én Istenem, mert te az enyém vagy, semmim sem hiányzik. És mert én a tied vagyok, benned, Szabadítómban, dicsekszem

mindörökké. Minden szomorúságomban te vidítasz fel ünnepi terített asztaloddal. És hol is volna jó sora az én lelkemnek, ha nem tebenned, életem Istene?”

Szent Teréz:

„Semmitől ne félj, semmi meg ne rettentsen.

Minden elmúlik. Egyedül Isten marad ugyanaz.

A türelem mindent elér. „Ha Isten a tiéd, semmid nem hiányzik: Isten egyedül elég!”

A cikk írója: **Marton Janka**, az ELTE tanítóképző karán vizuális nevelés szakon művészettörténet tárgyban diplomázott Krisztus-ábrázolásokból. Eddig rövid írásai jelentek meg az [AQUILA Magazin](#)ban és a [Túllépés](#) korábbi számaiban. 20 éve az AQUILA közösség tagja.

Szeibert Márton

Mit ad Isten?

Egy rövid történetet szeretnék megosztani, ami valójában még nem ért véget, de igazság szerint nem is maga a történet a lényeg, hanem az, hogy észrevegyük, mit ad Isten...

A munkahelyemen egy feladatnak éppen olyan fázisában voltam, ami elkeseredésre adhatott volna okot: sok munka, aminek nem látni a végét, és egyelőre sikerek helyett leginkább kudarcok, így tudnám röviden jellemezni. Így mentem hazafelé a kocsimmal, amikor egy álló autósor végére beálltam, de a mögöttem levő autó nem vette észre, hogy áll a sor, későn kezdett fékezni, és hátulról belém jött, annyira, hogy nekinyomott az előttem levő kocsinak is. Ez már 3 hete volt, a kocsi azóta szervizben van, és remélem, hogy a biztosító a teljes árat fedezni fogja. Ezen a héten pedig ismét előjött a szokásos derékfájásom, de ez alka-